

LOHJAN KONSERNIOHJEET

1 YLEISTÄ KONSERNIOHJAUksesta

1.1 Konserniohjeen tavoite

Kaupungin konserniohjeella luodaan puitteet omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa ohjauksen menettelytapoja ja tehostaa kaupunkikonsernin johtamisen edellytyksiä siten, että kaupunkikonsernia ja kaupungin muuta toimintaa voidaan johtaa kokonaisuutena yhtenäisin periaattein ja kaupunkikonsernin kokonaisuus huomioon ottaen.

1.2 Konserniohjeen laatiminen

Konserniohjeella määritellään menettelytapoja, jotka tukevat kaupunkikonsernin talouden suunnittelua ja seurantaa, riskien hallintaa, tiedottamista, sitoutunutta hallitustyöskentelyä sekä hyvää johtamista ja hallintoa.

Kuntalain 47 §:ssä on määritelty konserniohjeen vähimmäissisältö. Konserniohjeessa annetaan tarpeelliset määräykset ainakin:

- 1) kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta;
- 2) konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestämisestä;
- 3) tiedottamisesta ja kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaamisesta;
- 4) velvollisuudesta hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa;
- 5) konsernin sisäisistä palveluista;
- 6) kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanosta ja nimittämisestä;
- 7) kunnan tytäryhteisöjen hyvästä hallinto- ja johtamistavasta.

1.3 Kuntakonserni ja konsernin ohjaaminen

Kuntalain 6 §:n mukaan kuntakonserni on yhteisö, jonka muodostavat kunta (emoyhteisö) sekä ne juridisesti itsenäiset yhteisöt, joissa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräämisvalta (tytäryhteisöt ja säätiöt). Määräämisvaltasuhde voi perustua myös siihen, että tytäryhteisöllä yksin tai yhdessä muiden tytäryhteisöjen kanssa on määräämisvalta toisessa yhteisössä. Määräämisvalta merkitsee kunnan mahdollisuutta ohjata tytäryhteisöjen toimintaa niin, että koko kuntakonsernin edut ja tavoitteet tulevat otetuksi huomioon.

Lohjan kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, konserni- ja omaisuusjaosto, kaupunginjohtaja.

Valtuusto määrittelee Lohjan konsernin strategiat, tavoitteet ja omistajapolitiittiset keskeiset linjaukset. Kaupunginhallitus johtaa kaupunkikonsernia ja vastaa konsernivalvonnan järjestämisestä niin kuin jäljempänä määrätään. Kaupunginhallituksen konserni- ja omaisuusjaosto seuraa ja ohjaa tytäryhteisöjä ja omistajapolitiikkaa niin kuin jäljempänä määrätään. Kaupunginjohtaja vastaa konsernin operatiivisesta johtamisesta ja valvonnasta. Kaupunginjohtajan johtamistyö tapahtuu linjaorganisaatiossa toimialajohtajien kanssa yhteistyössä ja matriisiorganisaatiossa prosessinomistajien kanssa yhteistyössä.

Kunakin toimielimen ja viranhaltijan tehtävät ja vastuut konserniohjauksessa määritellään johtosäännöllä ja konserniohjeissa. Kuntalain mukaiset menettelytavat eivät ulotu osakeyhtiön eivätkä muiden yhteisöjen sisälle. Osakeyhtiö toimii osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaan

Tämä asettaa tietyt reunaehdot myös kaupungin omistaman osakeyhtiön toiminnalle. Kaupungin tytäryhteisöihin kohdistuva ohjaus ja valvonta perustuvat kaupungin määräämisvaltaan yhteisössä. Tämä voi perustua omistajuuteen tai oikeuteen nimittää ja erottaa hallitus tai toimitus. Osakeyhtiön tai sen omistajan sitouttaminen konserniin voi tapahtua mm.

- yhtiöjärjestyksellä
- konserniohjeella
- kuntaa tytäryhteisöissä edustaville annettavilla ohjeilla
- yhtiökokouksen päätöksillä
- hallituksen valinnalla (konsernin edustus yhtiön hallituksessa)
- sopimuksella koskien hankintoja, rahoitusta tai muuta toimintaa
- osakassopimuksella

2 LOHJAN KAUPUNGIN KONSERNIOHJE

2.1 Kaupungin omistajapolitiikka

Kaupungin omistajapolitiikassa on kyse omistajastrategian valinnasta ja onnistumisen arvioinnista sekä konserniohjauksesta, joka perustuu omistukseen liittyvän määräysvallan käyttöön. Omistajastrategiassa määritetään, missä tehtävissä ja hankkeissa kaupungin on perusteltua olla omistajana ja sijoittajana. Omistajastrategiassa asetetaan kriteerit, joilla arvioidaan omistuksen vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta.

Kaupungin omistajapolitiikan tavoitteena on turvata kaupungin pitkäjänteinen toiminta ja varmistaa kaupungin pääoman käyttöön sekä omaisuuden hankintaan ja hoitoon liittyvän päätöksenteon systemaattisuus, pitkäjänteisyys ja pääomien käytön tehokkuus.

Omistajapolitiikalla ohjataan käyttöomaisuuden ja pitkäaikaisten pääomasijoitusten hankintaa, hoitoa ja luovutusta koskevaa päätöksentekoa kaupungissa.

Omistajapolitiikassa määritetään kaupungin strategisesti tärkeät omistukset, asetetaan sitoutuneen pääoman tuottotavoitteet ja muut tavoitteet, määritellään palvelutuotannon tuotantovälineiden hankintaperiaatteet sekä määritetään vastuut omaisuuden käytössä ja omistukseen liittyvässä raportoinnissa.

Omistaminen ei ole kaupungin perustehtävä, vaan se on väline palvelujen järjestämiseksi tai tuottamiseksi. Lähtökohtana on, että kaupungin palveluverkoston kannalta merkittävä kiinteä ja irtain omaisuus on kaupungin suorassa omistuksessa. Kaupunki käyttää osana omistajapolitiikan toteutusta myös mahdollisuutta luopua omistuksistaan. Omistuksesta luopumalla kaupunki voi vapauttaa pääomia, jolloin lähtökohtana on vapautuvan pääoman entistä tehokkaampi käyttö.

Kaupungin omistajapolitiittiset tavoitteet määritellään tarkemmin valtuuston päättämässä omistajapolitiikan linjauksissa, joita täydentävät toimialakohtaiset strategiat ja linjaukset.

2.2 Konserniohjaus ja sen soveltamisala

Konserniohjaus jaetaan omistajaohjaukseen ja tytäryhteisöjen valvontaa koskevien ohjeiden antamiseen. Omistajaohjaus on kaupungin edustajien päätösvalan käytön ohjaamista yhtiökokouksessa tai vastaavassa toimituksessa. Tytäryhtiöiden valvontaa koskevia ohjeita taas annetaan kaupungin omille toimituksille ja viranhaltijoille. Lisäksi kaupunki voi antaa teknisluonteista ohjeistusta tytäryhteisöille sovitussa konsernin toiminnoissa kuten tilinpäätösraportoinnissa tai rahoituksen, hankintojen ja palvelujen järjestämisessä. Kaupungin konserniohjeella luodaan ensisijaisesti puitteet kuntakonserniin kuuluvien

yhteisöjen omistajaohjaukselle siten, että Lohjan kaupungin tytäryhtiöt ja -yhteisöt toteuttavat Lohjan kaupunginvaltuuston hyväksymää strategiaa ja asettamia tavoitteita kaupunginhallituksen määrittämien toimintaperiaatteiden mukaisesti. Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kaupungin yhteisöstä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen. Tehokkaan edunvalvonnan edellytys on riittävän aikainen tilanteiden ja mahdollisuuksien tunnistaminen ja määrätietoinen varautuminen edunvalvontatilanteisiin.

Konserniohje koskee kaupunkia ja sen tytäryhteisöjä. Kaupungin osakkuusyhteisöissä sovitaan menettelytavoista, joilla varmistetaan raportointi omistajille. Kaupungin konserniohje ei sellaisenaan voi tulla sovellettavaksi, mutta kaupunkia osakkuusyhteisössä edustavien tehtävänä on pyrkiä huolehtimaan siitä, että kaupungin periaatteita noudatetaan myös kuntayhtymissä ja osakkuusyhteisöissä.

Kuntakonserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja säätiöt, joihin kunnalla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta. Kunnan kuntakonserniin kuuluvat seuraavat kunnan määräysvallassa olevat yhteisöt:

Tytäryhteisöt:

- Lohjan Vuokra-asunnot Oy
- Lohjan Palvelutalosaatiö
- Asunto Oy Veijolanpiha (Palvelutalosaatiön tytäryhtiö 100).
- Kiinteistö Oy Ventelän Sammutus
- Lohjan Liikuntahallit Oy
- Lohjan Liikuntakeskus Oy
- Kiinteistö Oy Lohjan Kuplahallit (Liikuntakeskuksen tytäryhtiö)
- Lohjan Energiahuolto Oy Loher
- Mäntynummen Lämpö Oy
- Lohjan Kiinteistöt Oy
- Kiinteistö Oy Ojamonkuusi (Lohjan Vuokra-asunnot Oy:n tytäryhtiö)

Yhdistelemättömät tytäryhteisöt

- Immulan Vesi Oy

Kuntayhtymät

- HUS
- Kärkulla kommunal samkommun
- L-U Ammattikoulutus kuntayhtymä
- ETEVA
- Uudenmaan päihdehuollon ky
- Uudenmaan liitto

Osakkuusyhteisöllä tarkoitetaan kirjanpitolain 1 luvun 7 ja 8 §:n tarkoittamaa kirjanpitovelvollista, joka ei ole kunnan tytäryhteisö, mutta jossa kunnalla yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on merkittävä omistusosuus tai huomattava vaikutusvalta.

Osakkuusyhteisöt

- Kiinteistö Oy Lohjan Keskusaukio
- Roution Huolto Oy
- Lohjan Biolämpölaitos
- Novago Yrityskehitys Oy

-Kiinteistö Oy Nummi-Pusulan Jokirannan liikekeskus

Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt

-As Oy Karjalohjan Kauppapuisto
-As Oy Sato-Ahti
-As Oy Karjalohjan Kukasmäki

2.3 Konserniohjeen sitovuus

Kaupunkikonsernissa hyväksytyjä konserniohjeita noudatetaan konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta pakottavasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai säännöistä muuta johdu.

Käyttäessään omistajaohjausta kaupunki ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate). Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä.

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- ja kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon on syytä ilmoittaa ristiriidasta välittömästi.

2.4 Konsernijohdon tehtävät ja toimivallan jako

Kaupunginhallitus

1. vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle,
2. vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoi konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan,
3. antaa valtuustolle säännöllisesti raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä,
4. arvioi säännöllisesti omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää ulkopuolisen arvioinnin kerran valtuustokaudessa sekä
5. käsittelee arvioinnin tulokset ja johtopäätökset valtuuston puheenjohtajiston kanssa.

Konserni- ja omaisuusjaosto

1. ohjaa ja valvoo omistajana, että tytäryhteisöt toimivat kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen asettamien tavoitteiden mukaisesti sekä huolehtii konsernivalvonnan toteuttamisesta,
2. tekee esityksen kaupunginhallitukselle konserniohjauksen periaatteista (konserniohje, hyvä hallinto- ja johtamistapaohje),
3. tekee esityksen kaupunginhallitukselle omistajapoliittisista linjauksista sekä omistajapoliittisesta toimenpideohjelmasta,
4. määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisesta työnjaosta,

5. päättää kaupungin ehdokkaat tytäryhtiöiden, osakkuusyhtiöiden ja säätiöiden hallintoelimiin ja tilintarkastajiksi sekä antaa ohjeet kaupunkia yhteisöjen ja säätiöiden hallintoelimissä edustaville henkilöille kaupungin kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin,
6. päättää kaupungin edustajan tytäryhtiöiden, osakkuusyhtiöiden ja säätiöiden yhtiö- ja vuosikokouksiin ja vastaaviin sekä antaa toimiohjeet edustajille,
7. päättää kaupungin konserniohjeiden mukaisen ennakkokäsityksen antamisesta tytäryhtiöiden ja osakkuusyhtiöiden osalta, kun kyseessä on periaatteellisesti laajakantoinen ja taloudellisesti merkittävä asia omistajapoliittisten linjausten rajoissa,
8. seuraa ja arvioi tytäryhtiöiden hallitustyöskentelyn edellyttämää asiantuntemusta, toimialatuntemusta, kokemusta ja riippumattomuutta,
9. käsittelee ja merkitsee tiedoksi tytäryhteisöjen ja konserniin kuuluvien säätiöiden seurantaraportit ja muutoinkin seuraa niiden toimintaa sekä
10. päättää yli 50.000 €n arvoisten asunto-osakkeiden ja huoneistojen ostamisesta tai myymisestä.

Kaupunginjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa hänen ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan.

2.5 Tytäryhteisöjen toiminta

2.5.1 Toiminnan ohjaus

Tytäryhteisöjen on toteutettava kaupungin toiminta-ajatusta ja valtuuston hyväksymää strategiaa. Kaupunginhallitus määrittelee vuosittain toimintasuunnitelman ja talousarvion laatimista varten tytäryhteisöjen yleiset toimintalinjat. Tarvittaessa yksityiskohtaisemmat tavoitteet ja toimintaohjeet määrittelee konserni- ja omaisuusjaosto seuraaville yhtiöille:

- **asunto- ja vuokratyöyhtiöille**
- **liike- ja palvelukeskusyhtiöille**
- **elinkeino- ja yrityspalveluyhtiöille**
- **kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen yhtiöille**
- **energia- ja yhdyskuntahuollon yhtiöille**

- **kuntayhtymille** määriteltävät tavoitteet ja annettavat lausunnot valmistelee ao. lautakunta ja päättää kaupunginhallitus
Tytäryhteisön talousarvio toimitetaan kaupunginhallitukselle tiedoksi.

2.5.2 Raportointi

Lohjan kaupungin hallintosäännön 25.1§:n mukaisesti kaupunginhallitus antaa valtuustolle säännöllisesti raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä

Tytäryhteisöjen on raportoitava kaupunginhallitukselle ja konserni- ja omaisuusjaostolle talouden toteutumisesta kolme kertaa tilivuoden aikana. Raportoinnit noudattavat Lohjan kaupungin kolmannesvuosiraporttien aikataulua. Raportointijaksot ovat 1.1.-30.4., 1.5.-31.8. ja 1.9.-31.12. Viimeinen jakso on vuosiraportointi, joka tapahtuu tilinpäätöksen yhteydessä. Lisäksi yhteisön on raportoitava kaupunginhallitukselle välittömästi toimintasuunnitelman, talousarvion ja rahoitusaseman merkittävistä muutoksista. Väliraportoinnista ja aikatauluista toimitetaan ohje konserniyhtiöille samaan aikaan kuin Lohjan kaupungin toimialoille.

Väliraportoinnissa on esitettävä

- tuloslaskelman muodossa raportti talousarvion toteutumisesta
- arvio talousarvion toteutumasta vuositason ja selvitys suunnitellun toiminnan
- merkittävistä poikkeamista;
- selvitys rahoitusasemasta ja näköpiirissä olevista merkittävistä muutoksista.

Raportointi ei edellytä poikkeavia raportointitapoja, vaan voidaan toteuttaa yhteisön normaalin raportoinnin menettelytavoin. Lisäksi tytäryhteisön on raportoitava toiminnasta vastaavalle toimielimelle sen mukaan, kun ao. toimielin on ohjeistuksessaan edellyttänyt.

Riskienhallinnasta on raportoitava kerran vuodessa lokakuun loppuun mennessä.

Raportit toimitetaan Lohjan kaupungin kirjaamoon kirjaamo@lohja.fi, josta ne jaetaan konserni- ja omaisuusjaostolle, talousjohtajalle ja controllerille.

2.5.3 Tilikausi ja konsernitilinpäätöksen laatiminen

Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi. Kaupungin konsernitilinpäätös käsittää konsernin tuloslaskelman, konsernitaseen sekä rahoituslaskelman liitetietoineen. Konsernitaseen ja sen liitteiden tulee antaa oikeat ja riittävät tiedot kaupunkikonsernin taloudellisesta asemasta. Kirjanpitolain mukaan tilinpäätös on laadittava kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Konsernitilinpäätös on laadittava samassa aikataulussa kuin kaupungin tilinpäätös eli maaliskuun loppuun mennessä.

Tilinpäätökseen on sisällytettävä myös toimintakertomus, josta ilmenee tuotannon määrää, laatua ja muita toiminnallisia tavoitteita koskeva toteumavertailu. Konsernitaseen sekä tulos- ja rahoituslaskelman laatimista varten tytär- ja osakkuusyhteisöjen on annettava kaupungin palvelutuotanto -tulosalueen taloushallintoyksikölle tarvittavat tiedot tilinpäätösvuotta seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä.

Konsernin tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja taseen kaavat, poistosuunnitelma sekä tarvittavat ohjeet rekisteröintimenettelystä konsernitilinpäätöksen laatimista ja sisäistensuoritusten ja erien eliminointia varten toimitetaan yhteisöille erikseen. Tilinpäätöksen teknisestä laatimisesta ja ohjeistuksesta vastaa palvelutuotanto tulosalueen taloushallintoyksikölle.

Tytäryhteisöissä on noudatettava kuntalain ja kirjanpitolain määräyksiä kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä. Tytäryhteisöjen tilinpäätösasiakirjat, jotka sisältävät tulos- ja rahoituslaskelman toteutumisvertailut, sekä yhtiökokousten pöytäkirjajäljennökset toimitetaan kaupungin konsernipalvelut –tulosalueen talous- ja strategiayksikköön.

Sisäinen tarkastus ja valvonta

Kuntakonsernin valvonta vastaa luonteeltaan kaupungin sisäistä valvontaa, josta vastaa konsernijohto (hallintosääntö 24 §). Konsernijohto käyttää konsernivalvonnassa apuna toimialajohtoa ja controlleria. Lohjan kaupungin hallintosäännön 82 §:n mukaisesti kaupunginhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan järjestämisestä.

Konsernivalvonnan kohdealueita ovat erityisesti konserniyhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi. Konsernivalvonnassa seurataan myös valtuuston tytäryhteisöjen toiminnalle asettamien tavoitteiden toteutumista sekä konserniohjeen noudattamista erityisesti keskitetyissä konsernitoiminnoissa. Yhteisö antaa tarpeelliset tiedot ja avustaa niiden saannissa.

Kaupunginvaltuusto valitsee hallinnon ja talouden tarkastamista varten tilintarkastusyhteisön, jonka tulee olla julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan hyväksymä yhteisö (JHTT-yhteisö). Yhteisön on määrättävä vastuunalaiseksi tilintarkastajaksi julkishallinnon ja -talouden hyväksytty tilintarkastaja (JHTT-tilintarkastaja). Tilintarkastajat toimivat tehtävissään virkavastuulla. Kunnan tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kunnan tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua tarkastuksen järjestämiseen liittyvää syytä (Kuntalaki 122 §).

Lohjan kaupungin hallintosäännön 85 §:n mukaan sisäinen tarkastus arvioi objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta, raportoi arvioinnin tuloksista sekä esittää toimenpide-ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi. Sisäinen tarkastus raportoi kaupunginhallitukselle ja kaupunginjohtajalle.

2.6 Konsernin toimintaperiaatteet

2.6.1 Henkilöstöpolitiikka

Konserniohjeella pyritään yhtenäistämään konserniyhteisöjen henkilöstöpolitiikkaa. Tällaisia asioita ovat sisäisen hakumenettelyn laajentaminen koskemaan koko konsernia, konsernijohton lausunnon pyytäminen johtavan toimihenkilön valinnassa, erityisosaamisen hyödyntäminen muissa konserniyhteisöissä sekä koulutus ja henkilöstöpalvelujen järjestäminen koko konsernin puitteissa.

Konsernin tytäryhteisöt päättävät henkilökuntansa työsuhteen ehdoista noudattaen alansa työehtosopimuksia sekä kaupungissa hyväksytyjä yleisohjeita. Tytäryhteisöt noudattavat toiminnassaan soveltuvin osin kaupungin henkilöstöpolitiikan periaatteita palkkauksen, muiden etuuksien sekä henkilöstöpalvelujen, etenkin harkinnanvaraisten työsuhteen etujen osalta. Tällaisia etuja ovat harkinnanvaraiset palkkaedut ja harkinnanvarainen työvapaa sekä työntekijän oikeus henkilöstökoulutukseen, luontoissuorituksiin ja lisäeläke-etuihin. Merkittävistä ja yleisistä linjauksista poikkeavista henkilöstöpoliittisista ratkaisuista on pyydetävä kaupungin lausunto.

Henkilöstön hankinnan yhteydessä yhteisöjen tulee selvittää koko konsernin tasolla mahdolliset sisäiset henkilöstön siirtotarpeet.

Tytäryhteisöt liittyvät jäseniksi kuntatyönantajan perustamaan työnantajayhteisöön, ellei toiminnan laatu ja tytäryhtiön etu muuta edellytä.

Tytäryhteisöt järjestävät eläkevakuutuksensa Kuntien eläkevakuutuksessa silloin, kun se on kaupungin edun mukaista eikä tytäryhtiön etu muuta edellytä.

Kuntien yhteisesti omistamissa yhtiöissä on otettava huomioon, että Lohjan kaupungin henkilöstöpoliittisten linjausten toteuttaminen ei ole ristiriidassa muiden omistajakuntien etujen ja tasapuolisen kohtelun kanssa.

2.6.2 Rahoitus- ja sijoituspolitiikka

Kaupunkikonsernin rahoitus- ja sijoitustoimintaa kehitetään siten, että toiminnan järjestelyillä saadaan kaupunkikonsernin kokonaisuuden kannalta mahdollisimman edullinen tulos. Tavoitteen toteuttamiseksi

1. kaupunkikonsernin sisäisiä rahoitusmarkkinoita kehitetään siten, että rahoitustarpeet sekä sijoitus- ja kassavarojen käyttö sovitetaan ensin sisäisin järjestelyin ja sen jälkeen ulkoisilta markkinoilta. Järjestelyn toteuttamiseksi rahaliikennettä on yhdenmukaistettu ja tehostettu keskittämällä, kilpailuttamalla ja konsernitilin käytöllä;

2. toimintavuoden alkaessa tytäryhteisöt selvittävät rahoitustarpeensa ja/tai sijoitusmahdollisuutensa, minkä pohjalta päätetään konsernitilin sisäisistä lainalimiiteistä ja korkoehdoista. Konsernitilin voimassaolevat **sisäiset tiliehdot ovat näiden ohjeiden liitteenä**;

3. sisäisissä lainoituksissa/sijoituksissa ei käytetä vakuuksia;

4. pitkäaikaiset rahoitusluotot ulkopuolisilta rahalaitoksilta pyritään hankkimaan konsernin kokonaistarjouspyynnöillä, joista vastaa kaupungin talousjohtaja;

5. kaupunki myöntää omavelkaiset takaukset tytäryhteisöidensä ottamille lainoille;

6. osakkuusyhteisöjen kohdalla takauksen myöntäminen harkitaan tapauskohtaisesti. Lähtökohtana on tällöin, että yhteisö, jolle takaus tai vakuus annetaan, tuottaa kaupungin palveluja tai edistää muutoin kaupungin toimialaan kuuluvia tehtäviä;

7. Tytäryhteisöjen on säännönmukaisesti raportoitava kaupunginhallitukselle rahoitusasemastaan ja sen oleellisista muutoksista.

2.6.3 Riskienhallinta

Lohjan kaupungin hallintosäännön 82 §:n mukaisesti kaupunginhallitus vastaa riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunkikonsernin riskienhallinnassa pyritään noudattamaan yhtenäisiä toimintaperiaatteita. Kaupungin riskienhallintasuunnitelmaa täydennetään tarvittaessa määräyksillä kaupungin toimielimistä ja vastuuhenkilöistä, jotka konsultoivat ja koordinoivat konserniyhteisöjä riskikartoituksen tekemisessä ja yhtenäiseen riskienhallintaan liittyvissä asioissa. Riskien vakuuttamisessa ja omavastuuosuuksien määrittelyssä

1. vahinkovastuu on tytäryhteisöillä ja tytäryhteisöt päättävät riskikartoituksensa ja kaupunginhallituksen antamien toimintaperiaatteiden pohjalta vakuutustarpeensa;

2. kaupunkikonsernin vakuutukset määrääjoin kilpailutetaan ja sopimukset laaditaan keskitetysti niiltä osin, kun niiden ehdot soveltuvat konserniyhteisöjen tarpeisiin eivätkä ole niiden edun vastaiset.

2.6.4 Konsernin sisäiset hankinnat

Hankintalainsäädäntö ja sitä koskeva oikeuskäytäntö määrittelevät lähtökohtaisesti kilpailuttamisvelvollisuuden ulkopuolelle jäävän ns. sidosyksikköhankinnan edellytykset. Mikäli edellytykset eivät täyty, on kyse kilpailuttamisvelvollisuuden piiriin kuuluvasta hankinnasta, vaikka hankinta tehtäisiin toiselta konserniyhteisöltä. Kaupunki voi hankkia tavaran tai palvelun ilman kilpailutusta kokonaan omistamaltaan yhtiöltä, joka ei toimi markkinoilla.

Kaupunkikonsernin sisäisellä hankintayhteistyöllä voidaan saavuttaa konsernille toiminnallisia ja taloudellisia etuja. Hankintoja suunniteltaessa on aina selvitettävä hankintayhteistyömahdollisuudet sekä konsernin kannalta edullisin toteutustapa. Hankintoja suorittavan kaupungin yksikön tai konserniyhteisön tulee selvittää hankintayhteistyön edellytykset ennen hankintojen toteuttamista. Samoin hankintoja suorittavan kaupungin yksikön kehittäessä hankintatoimintaansa laajemman alueellisen yhteistoiminnan tai hankintarenkaiden muodossa tulee selvittää ja ottaa huomioon myös konserniyhteisöjen tarpeet.

Konserniyhteisöjen hankintatoiminnassa tulee noudattaa kaupunginhallituksen

20.6.2011 hyväksymiä Lohjan kaupungin hankintaohjeita,

2.6.5 Sisäiset palvelut

Kilpailulainsäädännön mahdollistamissa puitteissa rakennuttamisessa ja rakentamisen suunnitteluun, hankintoihin, työnjohtoon ja valvontaan liittyvissä tehtävissä sekä kunnossa- ja puhtaanapitopalveluissa tytäryhteisön on myös selvitettävä palvelutuotanto tulosalueen mahdollisuuden järjestää palvelut. Seuraavan vuoden talousarvioon esitettävät hankkeet selvitetään yhdessä toiminnasta vastaavan lautakunnan ja palvelutuotanto tulosalueen kanssa talousarvion laatimisaikataulun mukaisesti.

1. Palvelutuotanto tulosalue koordinoi kaupungin omistamien tilojen käyttöä. Kaupunkikonsernin yksiköt sijoitetaan ensisijaisesti kaupungin omistamiin tiloihin;

2. Tytäryhteisöjen tietojärjestelmähankinnoissa on selvitettävä kaupungin käytössä olevien yhteyksien, järjestelmien ja palvelujen soveltuvuus yhteisön tarpeisiin. Tavoitteena on, että kaupunkikonsernin yksiköt noudattavat valittua tietohallintoarkkitehtuuria ja hyötyvät yhteishankinnoista ja yhteisten järjestelmien käytöstä;

3. Tukipalvelujen järjestämisestä tytäryhtiöiden on erikseen sovittava kaupungin ao. tulosalueen kanssa tavoitteena käyttää sisäisiä palveluja aina, kun se on edullista ja resurssien puolesta mahdollista.

2.7 Tytäryhteisöjen neuvotteluelvoitteet

Kuntakonserniin kuuluvan yhteisön on ennen omaa päätöksentekoaan selvitettävä kaupungin, tavallisesti konsernijohdon, ennakkokäsitys asiaan silloin, kun päätettävä asia merkittävästi vaikuttaa yhteisön tai kaupungin toimintaan tai taloudelliseen vastuuseen. Tytäryhteisön johdon tulee toimia huolellisesti ja yhtiön edun mukaisesti. Pääomistajan ennakkokäsityksen selvittäminen on linjassa tämän veloitteen kanssa ja kuuluu huolelliseen asioiden valmisteluun. Ennakkokäsityksen hankkimisessa ei ole kyse yhteisön sisäisen päätöksenteon tai yhteisöä koskevan lain mukaisen toimitusjohtajan tai hallituksen vastuun siirtämisestä konsernijohdolle tai yhteisvastuusta. Lopullinen päätösvalta on aina yhteisön omalla päätöksentekovelvollisuudella. Yhteisön hallituksen tai hallituksen puheenjohtajan on hankittava kaupungin / konsernijohdon ennakkokäsitys seuraaviin toimenpiteisiin:

- tytäryhteisön perustaminen
- yhteisön toiminta-ajatuksen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen
- asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntastrategiassa ja talousarviossa
- tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön
- tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kuntaan
- hallituksen yhtiökokoukselle tekemästä voitonjakoehdotuksesta
- yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
- toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä ja sen muutokset
- yhtiön henkilöstön kannustinjärjestelmä ja sen muutokset
- pääomarakenteen muuttaminen
- toimintaan nähden merkittävät investoinnit
- varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät
- investoinnit ja niiden rahoitus
- kiinteistö- ja yrityskaupat
- osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei erityisesti
- annettu yhtiön tehtäväksi

- toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet)
- hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
- merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden
- yhtiöitä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen
- muuttaminen
- johdannaisinstrumenttien käyttö
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin
- ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen
- jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista
- oikeuksista luopuminen
- periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset
- muutokset, merkittävät henkilöpoliittiset ratkaisut
- yhteisössä noudatettavan työehtosopimuksen valinta tai vaihtaminen
- eläkeyhtiön valinta ja vaihtaminen
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn
- hakeutuminen.

2.8 Tiedottaminen

Kuntalain 29 §:n mukaisesti kunnan on tiedotettava kunnan toiminnasta asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan toiminta käsittää kunnan ja kuntakonsernin kunnan osallistumisen yhteistoimintaan tai muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan

Yhteisön tai säätiön on annettava tiedotusta varten kaupungin konsernipalvelut tulosityksikön tiedotuksesta vastaavan viranhaltijan ohjeiden mukaiset tiedot. Ennen tietojen antamista yhteisön tai säätiön on arvioitava, voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa.

Yhteisön tai säätiön on myös oma-aloitteisesti tiedotettava toiminnastaan ja taloudestaan. Yhteisön tai säätiön on informoitava kuntaa ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa. Yhteisön tiedottamisen on tuettava konsernin asettamia tavoita.

Yhteisöjä koskevasta tiedotuksen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä vastaa yhteisön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kaupungin puolella kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kaupungin yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

3 YHTEISÖN HALLINTOELIMEN JÄSENILLE MAKSETTAVAT PALKKIOT

Kuntayhtymän yhtymäkokouksiin valittujen luottamushenkilöiden palkkioissa noudatetaan hallintosäännön 158 §:ssä määrättyä kaupunginvaltuuston jäsenen palkkiota. Kaupungin edustajaksi yhtiökokoukseen valitun luottamushenkilön palkkioon sovelletaan hallintosäännön 158 §:ssä määrättyä kaupunginhallituksen jäsenen palkkiota. Yhteisön hallituksen palkkioista päätetään vuosittain yhteisön kokouksessa. Tytäryhteisön yhtiökokousedustajan tehtävänä on huolehtia, ellei kaupunginhallitus ole menettelyohjeissa toisin päättänyt, että kaupunginhallituksen palkkiota maksetaan seuraavien tytäryhteisöjen hallitusten jäsenille: Lohjan Energiahuolto Oy Loher, Lohjan Liikuntakeskus Oy, Lohjan liikuntahallit Oy, Lohjan Vuokra-asunnot Oy. Muiden yhtiöiden hallituksen jäsenille korvaus määräytyy lautakunnan palkkion mukaan.

4 VOIMAANTULO

Tämä ohje kumoaa aikaisemmat konserniohjeet ja tulee voimaan 1.2.2018. Ohje käsitellään tytäryhteisön yhtiökokouksessa tai vastaavassa muussa ylintä päätösvaltaa käyttävässä hallintoelimessä sekä yhtiön hallituksessa tai vastaavassa ja se hyväksytään tytäryhteisöä sitovaksi.